

SEKCJA: IKONOPISANIE

Prowadząca: Katarzyna Piasecka

Absolwentka UAM w Poznaniu, kierunek: Filologia hiszpańska oraz studiów podyplomowych na kierunku Plastyka, Muzyka, Wiedza o Kulturze na WSNHiD w Poznaniu, warsztatów certyfikowanych z ikonopisania na Ukraińskim Katolickim Uniwersytecie we Lwowie. W czasie 11-tu lat pracy w szkole średniej budowała warsztat dydaktyczny związany z dziedziną filologiczną, sukcesywnie poszerzając pole zainteresowań i zdobywanej wiedzy o dziedziny ściśle związane ze sztuką. Nauczanie trzech przedmiotów: j.hiszp., plastyki, wiedzy o kulturze zaowocowało bogatym doświadczeniem oraz stało się wyzwaniem i inspiracją wielu ciekawych inicjatyw. Spośród nich szczególne miejsce zajmuje opieka merytoryczna i przygotowanie dwukrotnego laureata Olimpiady J. Hiszp. oraz wdrażany i nauczany przez wiele lat innowacyjny program kształcenia młodzieży pt. „Kształtowanie Przestrzeni” pod patronatem IARP-u we współpracy z architektami z Politechniki Poznańskiej. Od 2017 w ścisłym kontakcie z UKU we Lwowie, gdzie pod okiem tamtejszych mistrzów z dziedziny ikonopisania, kształtuje i poszerza warsztat zarówno twórczy jak i merytoryczny. Zafascynowana światem ikon, szczególnie ikoną ukraińską wywodzącą się z kręgu bizantyńsko-słowiańskiego uczestniczy w spotkaniach i współtworzy środowisko lokalnych twórców dzielących miłość i zachwyty ikoną z tego kręgu kulturowego.

Popularyzatorka wiedzy o historii, symbolice i technice ikony MB Częstochowskiej. Od 2021 na Uniwersytecie Artystycznym prowadzi sekcję Ikonopisanie w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Prywatnie wspólnie z mężem z pasją wychowuje trójkę nastoletnich dzieci.

Kontakt: katarzyna.piasecka@uap.edu.pl

Minimalna liczba Uczestników: 10 os.

Opis zajęć: Zajęcia bazować będą na części teoretycznej, w czasie której studenci uzyskają dawkę potrzebnej ikonopisowi wiedzy oraz kurs praktyczny obejmujący własnoręczne wykonanie ikony od momentu zagruntowania deski aż po etap końcowy, polegający na pokryciu gotowej pracy szelakiem. Zajęcia przebiegać będą w stałej grupie osób, będących na tym samym poziomie technicznym. Z tego powodu został wprowadzony podział na dwie grupy: początkujący + średnio zaawansowani (grupa dla osób, które nie miały do czynienia z ikonopisaniem lub też miały wcześniejszy kontakt z ikonografią ale są jeszcze na etapie poznawania tej sztuki lub też uczyły się jej w innym ośrodku) i zaawansowanej (grupa dla osób posiadających min. 3 letnie doświadczenie pracy z ikoną w sekcji ikonopisania UATW). Każdorazowo tworzenie ikony zaczyna się od wyboru wizerunku, który studenci będą odwzorowywać. Na etapie początkującym i średniozaawansowanym prowadząca zaproponuje grupie do wyboru wizerunek, który

będzie jednopostaciowym przedstawieniem, pozwalającym poznać podstawowe sposoby nakładania farby w klasycznej technice tempery jajowej. Na tym etapie bardzo ważne są zdobyte umiejętności techniczne i opanowanie ich będzie głównym celem.

Wybrany wizerunek zostanie przeniesiony na zagruntowaną deskę metodą przepróchy, kalki suchej lub ołówkiem. Następnie rysunek zostanie pociągnięty przygotowaną przez studentów temperą jajeczną. Technika rysunku rządzi dyscyplina równa tej stosowanej w kaligrafii. Obraz przedstawiony jest za pomocą bardzo precyzyjnych linii, dlatego ważne jest wyćwiczenie ręki aby linie były odpowiednio miękkie i płynne. Kolejny etap polegać będzie na pokryciu złotem nimbów lub całego tła, w zależności od wybranej ikony. Na zajęciach używać do tego będziemy złota płatkowego nakładanego na mikstion oraz na inne media, takie jak instacoll, susło itp. Ornamentykę wzbogacimy także o inne zamienniki prawdziwego złota takie jak szlagmetal czy złoto mineralne czyli sproszkowana mika w różnych odcieniach. Dalszym krokiem będzie nakładanie kolorów.

Na etapie początkującym i średniozaawansowanym studenci poznają technikę malowania na sucho oraz malowania płamą (tzw. pławką). Ikona ukraińska charakteryzuje się bogactwem użytych środków malarskich a pożądanym efektem jest świetlistość barw. Uzyskuje się ją poprzez wielość lekkich, laserunkowych warstw, które umożliwiają światłu przeniknięcie przez poszczególne powłoki i uzyskanie niezwykłego efektu wizualnego. Kolejnym etapem jest nałożenie światła dających efekt trójwymiarowości oraz w końcowej fazie ożywek (blików), tak charakterystycznych dla malarstwa ikonowego. Na samym końcu studenci dodadzą napisy czyli imiona przedstawionych świętych lub nazwę sceny biblijnej, oraz gotową pracę zabezpieczą szelakiem.

Na etapie zaawansowanym możliwa będzie większa dowolność w wyborze wizerunku. Prowadząca nadal będzie proponować grupie możliwe do przedstawienia wizerunki (wielopostaciowe oraz bogatsze w kompozycji i ornamentyce) ale dopuszcza się całkowicie własny, indywidualnie wybrany projekt. Na tym etapie prowadząca towarzyszy uczestnikom w wyborze, opracowaniu własnej kolorystyki, próbie odnalezienia własnej drogi rozumienia, przedstawienia i interpretacji ikony. Jest to czas i miejsce na osobistą refleksję oraz próbę plastycznej odpowiedzi będącej wyrazem własnej koncepcji artystycznej skupionej wokół tematów sztuki sakralnej.

Zakres tematów wchodzących w skład przygotowania teoretycznego:

- początki sztuki chrześcijańskiej z uwzględnieniem początków powstania ikony, okresem ikonoklazmu, Triumfu Ortodoksji
- tradycja bizantyńska jako punkt wyjścia i ośrodek z którego wywodzą się inne tradycje i szkoły ikonopisania - najstarsze wizerunki ikonowe (klasztór św. Katarzyny na Synaju oraz inne) technika i tematyka
- kompozycja, kolorystyka, symbolika w ikonie
- różnorodność technik i tematyki ikon
- znaczenie i symbolika ikony w przestrzeni sakralnej
- wiodące dawne ośrodki i twórcy sztuki ikonowej
- przenikanie się sztuki wschodniej (ikony) i zachodniej na wybranych przykładach dzieł sztuki
- ikona współcześnie
- twórcy i wybrane dzieła sztuki

Lista potrzebnych materiałów.

Pigmenty sypkie:

- Ochra jasna żółta
- Ugier złoty
- Czerwień angielska lub róż angielski
- Biel tytanowa
- Cynober lub oranż kadmowy cynobrowy
- Czerwień kadmowa
- Ziemia zielona
- Umbra palona cypryjska
- Siena (ziemia sieneńska)
- Malachit lub zieleń szmaragdowa
- Czerń kostna
- Caput mortuum
- Azuryt lub ceruleum kobaltowe
- Ultramaryna
- Indygo (naturalne lub syntetyczne)

W przypadku niektórych pigmentów naturalnych, które sprzedawane w dużych opakowaniach są dość drogie, na zajęciach będzie można nabyć niewielką ilość, potrzebną do wykonania zaproponowanej ikony. Ilość pigmentu potrzebna do wykonania dwóch ikon: ok. 15 - 20 g.

Pędzle: Okrągłe pędzle najlepiej z naturalnego włosia (lub syntetyczne) o grubości 0, 1, 2, 3.

Szelak: Można kupić gotowy lub zrobić samemu, wg przepisu podanego na zajęciach.

Złoto: Złoto będzie można w niewielkiej, potrzebnej na zajęciach ilości zakupić u prowadzącego.

Dodatkowo potrzebne będą: ołówek, gumka, linijka, cyrkiel.

Deska: Na warsztaty potrzebna będzie deska pod ikonę, pokryta dość miękkim gruntem. Pod ikonę ukraińską dla grupy początkującej wymagana będzie deska o wymiarach 20x35 cm. Grupom będącym kontynuacją proponuje się deskę o wym. 20x30 cm lub inną, wedle uznania. Na zajęciach będzie możliwość kupienia deski w zaproponowanych wyżej rozmiarach.